

SES VE GÖRÜNTÜ KAYITLARININ TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

Legal Value of Audio and Video Records in Turkish Law

Levent BAYRAM*

Özet

Türk hukuk sistemine göre hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; anayasa, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Bununla birlikte delillerin incelenmesinde ve değerlendirilmesinde sınırsız bir özgürlüğe de sahip değildirlir.

Hakimlerin başvuracağı delillerin herhangi bir adı ya da listesi hukuk içerisinde belirtilmemiştir. Hakikati ortaya çıkarabilecek her şey hakim tarafından delil olarak değerlendirilmektedir.

Ses ve görüntü bantları, güvenilirliği sağlamaya yönelik belirli bir usul çerçevesinde doldurulup muhafaza edilmişlerse ve üzerinde tahrifat yoksa, o zaman ceza muhakemesinde delil olarak kabul edilebilmektedir. Bununla birlikte usulüne uygun doldurulmuş ve muhafaza altına alınmış olsalar da ses ve/veya görüntü bantlarındaki tespitler "tek başlarına mahkumiyet kararı verilmesine yetmezler, bunların başka birtakım delillerle de desteklenmesi gerekmektedir.

Telefon konuşmalarının hukuka aykırı bir şekilde ve gizli dinleme ile kaydedilmesi, Anayasa'da güvence altına alınan haberleşme hürriyeti, düşünce ve kanaat hürriyeti ve özel hayatın gizliliği ile yakından ilgilidir.

Konu ile ilgili ceza yargılama usulü ve Anayasa'nın değişik maddelerinde yapılan düzenlemelerde, hukuka aykırı bir yöntem kullanılarak elde edilen delillerin hükme esas alınmaması benimsenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ses ve Görüntü Kayıtları, Delil, Özel Hayat, Anayasa, Mahkeme.

Abstract

According to the Turkish law system, the judge is free to evaluate the evidences and makes a decision according to his conscientious opinion; however, he does not have an unlimited freedom in investigating the evidences, he has to act according to law.

The proof instruments that the judge may recourse to are not listed in the law, that is the judge can make use of everything as an evidence.

Audio and videotapes can be used as evidence in the criminal proceeding, which look for concrete reality provided that these audiotapes are obtained in compliance with law. However, these voice tapes have a limited power of proof. So such tapes need to be supported with other evidences.

Secret voice recording and voice recording through wire tapping are closely

* Başkomiser, Ankara Kriminal Polis Lab. Müdürlüğü

related to the “privacy of private life”, freedom of communication” and “freedom of expressing thought” which are protected under the Constitution.

According to different articles of the “Law of Criminal Proceeding Procedure” and the related provisions of the Constitution, the wire tapping and recording in our country do not have any legal support. The recording obtained in this way is not considered as evidence.

Key Words: Audio and Video Records, Proof, Private Life, Constitution, Court.

Giriş

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler, suçların takibi ve suçluların yakalanmasında yeni kapılar açmaktadır. Bilimsel bulgu ve tekniklerle suçların önlenmesi, takibi, suç faillerinin saptanıp yakalanması ve cezalandırılması kolaylaşmaktadır.

Ancak bilimsel ve teknolojik gelişmeler, faydalarının yanında birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Ceza yargılamasında, “kanunla yasak edilmeyen her şey delil olabilir” kuralından hareketle yargıya sunulan, bant kayıtları gibi yeni tip deliller karşısında yargının izleyeceği tutum önem kazanmaktadır.

Ses ve/veya görüntü kaydeden araçlarla yapılan tespitlerin ceza muhakemesinde delil olarak kullanılıp kullanılmayacağı sorunu, hızla gelişen teknolojinin Ceza Muhakemesi Hukuku’nda ortaya çıkardığı önemli sorunlardan birisidir (Öztürk, Erdem ve Özbek, 2000:391).

Yapılan değerlendirmelerde, somut bir olayla ilgili olarak sanıkların, ses ve/veya görüntülerinin tespit edilmiş olması, işlendiği ileri sürülen suçun ispatında önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmakla birlikte, konunun kötüye kullanılabilmesi de her zaman göz önünde bulundurulmaktadır.

Bu doğrultuda, ses ve görüntü kayıtlarının delil sistemi içerisindeki yeri ve değerlendirilmesi konusunun kapsamlı bir şekilde incelenmesi, değerlendirilmesi ve çözümlenmesi gerekmektedir.

Burada ses ve/veya görüntü bandının usulüne göre doldurulup muhafaza altına alınmış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş bulunup bulunmamasına göre ikili bir ayırım yapmak gerekmektedir.

“Zehirli ağacın meyveleri” olarak ifade edilen hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin değerlendirilmesi konusunda Medeni Usul Hukukunda açık bir yasa hükmü olmadığı halde, Ceza Yargılamaları Usul Yasasında açık düzenleme yapılmıştır. CMUK.254/2. maddesinde “koğuşurma makamlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri deliller hükme esas alınamaz” denilmiştir (YHGK. Kararı, 2003:2-3).

Almanya ve Avusturya’da, hukuka aykırı yollardan elde edilen ses ve/veya görüntü kayıtlarının, Anayasa’da garanti altına alınan kişilik hakları ile sıkı bir

ilişki içinde bulunması nedeniyle delil yasakları içinde mütalaa edilmesi ve ceza muhakemesinde kullanılmaması görüşü ağır basmakla birlikte İsviçre öğretisinde, konunun aynı zamanda insan haysiyetinin korunmasına ilişkin hükümlerine de aykırılık teşkil edeceği ifade edilmiştir. Fransa’da ise diğer Kıt’a Avrupası ülkelerinde olduğu gibi, delil serbestliği ve hakim delilleri serbestçe değerlendirebilmesi ilkeleri geçerli olup ses kayıtlarının delil olarak kullanılması son derece sınırlı tutulmuştur (Öztürk, Erdem ve Özbek, 2000:394).

Konu ile ilgili bir Alman mahkemesinin kararına göre, insan seslerinin konuşanın muvafakatı olmaksızın tespiti, kişilik haklarına bir saldırı olmakla beraber, gizli ses almayı haklı kılan nedenlerin mevcudiyeti halinde bu şekilde bir tecavüze müsaade edilmesi gerektiğinin kabul edildiğini belirtmektedir. Alman Mahkeme kararına esas teşkil eden olayda evli kadın, kocasına defalarca hakaret etmiş ve bütün bunları da mahkemede inkar edeceğine de ilave etmiştir (YHGK. Kararı, 2003:2).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin telefon dinleme ile ilgili kararları içerisinde yer alan “Schenck” davasında, kendisinden karısını öldürmesini isteyen kocanın telefon konuşmasını gizlice banda kaydeden kiralık katilin verdiği bantın delil olarak kullanılmasını kabul ederken, “muhakemenin bütünü ile dürüst bir şekilde yapılması şartı ile hukuka aykırı bir şekilde yapılan bant kaydını hukuka uygun kabul etmiştir (Yenisey ve Kunter, 2000:516).

Öztürk, Erdem ve Özbek’e göre (2000), usulüne göre doldurulup muhafaza altına alınmış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş bulunan ses ve/veya görüntü kayıtlarının delil olduğu açıktır.

Örneğin 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 55’nci maddesinde ses ve/veya görüntü kayıtlarının nasıl doldurulup muhafaza edileceği açıklanmıştır.

Yenisey ve Kunter’e göre (2000) bantlar, güvenilirliği sağlamaya yönelik belirli bir usul çerçevesinde doldurulup muhafaza edilmişlerse ve üzerinde tahrifat yoksa o zaman ceza muhakemesinde delil olarak kabul edilebilecektir.

Bununla birlikte Öztürk (1995), “usulüne uygun doldurulmuş ve muhafaza altına alınmış olsalar da ses ve/veya görüntü kayıtlarındaki tespitler, tek başlarına mahkumiyet kararı verilmesine yetmezler; bunların başka delillerle de desteklenmesi gerekir” şeklinde tespitte bulunmaktadır.

O halde, ses ve/veya görüntü kayıtlarının usulüne göre doldurulup muhafaza altına alınmamış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş değilse, söz konusu bantlar “hiçbir şekilde”, tanıklık veya ikrar gibi delil vasfını haiz olamaz. Ancak bir belirti olarak değer taşıyabilir. Başka bir ifade ile, yan delillerle de desteklense, bu tür bantlar ceza muhakemesinde delil aracı olarak kullanılamaz (Öztürk, Erdem ve Özbek, 2000:392).

Bu çalışmada; bant kayıtlarının ne olduğu, delil olarak kullanılabilirliği, hukukçuların konuya yaklaşımları, güvenlik kuvvetlerinin yaptıkları çalışmalarda ses ve/veya görüntü bantlarını doldurup muhafaza etmeleri irdelenmeye çalışılmış, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Askeri Mahkemeler ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın konuya ilişkin değerlendirme ve içtihat kararları ele alınmış, ayrıca ses ve görüntü kayıtlarının Türk Hukuk Sistemi'ndeki uygulanabilirliği de tartışılmıştır.

Delil Kavramı

Bir vakıanın ispatı için başvuru vasıtalarına delil (kanıt) denir. Delil; kelime olarak yol gösterici, bir gerçeği ortaya çıkarıp amaca götürücü anlamlarına gelmektedir. Hukuk dilinde delil; muhakeme makamlarının ve özellikle yargılama organlarının, görevlerini yaparlarken kullandıkları vasıta veya aletlerden birisidir (Şafak, 1991:24).

Delil, olayla ilgili olup olayı yansıtan ve ispat açısından önemli olan, akla uygun her türlü araçtır. Bu araçları; sanık açıklamaları, tanık açıklamaları, sanık ve tanıktan başka kişilerin açıklamaları, kolluk, savcı ve hakim tutanakları, özel yazılı açıklamalar, görüntü ve/veya ses kaydeden araçlarla açıklamalar şeklinde sistematize etmek mümkündür (Öztürk, 1995:103).

Hakime gerçeği gösterecek veya onu gerçeğe götürecektir her şey delil olabilir. Yeter ki, delil denilen şeyin beş duyu ile varlığı görülüp kabul edilsin (Şafak, 2000:54).

Hazırlık soruşturmasında yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen ve dosyada yer alan bilgiler birer "hazır delil" olmayıp, duruşma açısından şüphe sebebidir. Delil, asıl olarak son soruşturmada mahkeme açısından geçerli bir terimdir (Geleri ve İleri, 2003:223).

Geçmişteki bir olayı mahkemenin hayalinde canlandırmaya yarayacak deliller, "beyan delili" ve "belge delili" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bunların bir kısmı tek başlarına bir hususu ispat edecek kuvvettedir. Tanıkların mahkemenin huzurunda, olayın nasıl meydana geldiğini anlatıklarında "beyan delili" söz konusu olmaktadır. Olay esnasında, fakat mahkemenin giyabında tespit edilmiş ve olayı temsil eder nitelikte olan delillere ise "belge delili" denir. Bunlar, değerleri bakımından "doğrudan doğruya delil" olarak kabul edilmektedir (Geleri ve İleri, 2003:223).

Günümüz ceza yargılamasında "vicdani delil sistemi" kabul edilmiştir. Hakim, her olaya göre vicdanen tamamen serbest bir şekilde delilleri araştırıp ispat yoluna gitmektedir. Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; anayasa, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm vermektedirler (Kunter, 1996:79).

Ceza muhakemesinde ispat için kullanılmak istenen bir vasıtanın delil olarak nitelenebilmesi için iki temel niteliği bulunmalıdır. Bu vasıta; olayı temsil etmeli ve aynı zamanda, akla, maddi gerçeğe ve hukuka uygun olmalıdır (Geleri ve İleri, 2003:223).

Ceza muhakemesinin gayesi, bir olaya ilişkin hakikatin araştırılmasıdır. Bu doğrultuda maddi gerçek araştırılır. Hakikati ortaya çıkarabilecek her şey delil olarak değerlendirilmektedir.

Ses ve Görüntü Kayıtları

Teknolojik gelişmeler sonucunda, bilgi iletimi ve verilerin saklanıp korunmaları konularında her geçen gün değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bu süreçte yazılı belgeler kısmen önemini yitirmiş, bilgi ve veriler manyetik materyallerde saklanmaya başlanmıştır. Yeni veri saklama araçlarının yanısıra mikrofilm, manyetik bant, dijital kayıtlar gibi taşıyıcıların da delil niteliği tartışma konusu haline gelmiştir.

Genel olarak ses ve/veya görüntü bantlarının usulüne göre doldurulup muhafaza altına alınmış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş bulunup bulunmamasına göre ikili bir ayırım yapıldığı görülmektedir.

Ses ve görüntü kayıtlarının ispat gücü ile ilgili olarak birçok değerlendirme yapılmıştır. Yapılan bu değerlendirmelerde Yurtcan (2002), yazılı olmaması ve dolayısıyla da okunma kabiliyeti bulunmaması nedeniyle, bant kayıtlarının doğrudan doğruya belge olarak kabul edilmemesi görüşünü savunurken, Şahin (2001), “ses ve görüntü kayıtları tanık beyanının yanı sıra sadece yardımcı olarak, yani daha çok uyarıcı amaçlı kullanılabilir”, demek suretiyle ses ve görüntü kayıtlarının tek başına delil olamayacağına işaret etmektedir.

Alacakaptan da konu ile ilgili olarak yaptığı değerlendirmesinde (2000), “hukuka aykırı bir şekilde elde edilmedikleri ve üzerlerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı sürece, ses ve görüntü kayıtlarının delil sistemi içerisinde birer keşif konusu nesne olarak kabul gördüğü, diğer delillerle de desteklendikleri takdirde hükme esas alınabilecekleri sonucu çıkarılabilir” şeklinde ifade etmektedir.

Öztürk, Erdem ve Özbek’e göre (2000), hukuka uygun bir şekilde kaydedilip muhafaza altına alınmış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş bulunan ses ve/veya görüntü kayıtları, aslında birer yazılı açıklamadır. Muhakeme konusu olay hakkında delil olabilecek düşünceleri ihtiva ediyorlarsa, bunların belge olduğundan şüphe edilmemelidir. Bununla birlikte ses ve/veya görüntü bantları, usulüne göre doldurulup muhafaza altına alınmamış ve yine usulüne uygun bir şekilde mahkemeye delil olarak sunulmuş değilse, söz konusu bantlar “hiçbir şekilde”, tanıklık veya ikrar gibi delil vasfını haiz olamaz. Ancak bir belirti olarak değer taşıyabilir. Başka bir ifade ile, yan delillerle de des-

teklense, bu tür bantlar ceza muhakemesinde delil aracı olarak kullanılamaz.

Yenisey ve Kunter'e göre (2000) bantlar, güvenilirliği sağlamaya yönelik belirli bir usul çerçevesinde doldurulup muhafaza edilmişlerse ve üzerinde tahrifat yoksa o zaman ceza muhakemesinde delil olarak kabul edilebilecektir.

Bununla birlikte Öztürk (1995), usulüne uygun doldurulmuş ve muhafaza altına alınmış olsalar da ses ve/veya görüntü bantlarındaki tespitler "tek başlarına mahkumiyet kararı verilmesine yetmezler; bunların başka delillerle de desteklenmesi gerekir" şeklinde tespitte bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen değişik yazarlara ait görüşlerden de anlaşılacağı üzere, bant kayıtlarının hukukumuzda delil olarak değerlendirilip değerlendirilmemesi hususlarında açık ve net bir yaklaşım ortaya konamamıştır.

Konu İle İlgili Güvenlik Kuvvetlerinin Görevlendirilmesi

Gerek hukuk yargılamaları usulünde, gerekse ceza yargılaması usulünde davanın, iddianın ispatı için bir kısım canlı-cansız, görüntülü-görüntüsüz, yazılı-sözlü deliller istenilmekte, aranmaktadır. Pek tabii gelişen teknolojiler ve teknolojik veriler, yeni buluşlar, araştırma-inceleme yöntemleri bazen kişi beyanından, bir iz ve emareden daha öne çıkmaktadır (Şafak, 1998:98).

Tatbikatta hâlâ ses ve görüntü kayıtlarına kuşkulu bir nazarla bakılmakta, bir yandan da çeşitli hukuk metinlerinde polise, suçlarla, özellikle de toplumsal olaylarla mücadelede daha etkili ve caydırıcı olabilmesi için, delillerin kaybolma ihtimalinin önüne geçilebilmesi için teyp, video kamera ve fotoğraf makinası kullanılması emredilmektedir.

Örneğin 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 13. maddesinde "Hükümet Komiseri ve Yetkileri" hususunu düzenlerken 2. fıkrada "Hükümet Komiseri, toplantı yerinde uygun göreceği bir yerde bulunur ve toplantıyı teknik ses alma cihazları, fotoğraf ve film makineleri gibi araçlarla tespit ettirebilir" denmektedir.

2908 sayılı Dernekler Kanununun 68. maddesinde de "Hükümet Komiserinin Görev ve Yetkilerini düzenlerken 5. fıkrada "Gerektiğinde toplantının safahatını, teknik ses alma cihazları, fotoğraf ve film makineleri gibi araçlarla tespitini sağlamak" şeklinde belirtilmektedir.

Seçim Kanunu'nda da benzer hükümler yer almaktadır. 298 sayılı, "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun"un 55'nci maddesinde ses ve/veya görüntü bantlarının nasıl doldurulup muhafaza edileceği açıklanmıştır.

Burada; "..... siyasi parti temsilcilerinin radyo ve televizyon aracılığıyla yapacakları konuşmalar ve görüntüler, yayından önce veya yayın sırasında ses ve gö-

rüntü alma cihazı ile tespit edilir, konuşmaları tespit eden bant ve sair tespit araçları Yüksek Seçim Kurulu tarafından saklanır, görüntüler ve sesler bir dava konusu yapıldığı ve istenildiği takdirde merciine verilir. Suç teşkil eden konuşmaları yapanlar hakkında yasal işlemler yapılır” hükümleri yer almaktadır (www.idealhukuk.com/mevzuat).

Bununla birlikte Ceza Muhakemesi Kanunumuzda; tanıkların dinlenmesi, kimlik tespiti, Türk Ceza Kanunu’nda yer alan belirli birtakım suçların ortaya çıkarılması, ifade ve sorgu işlemlerinin kayda alınması, tanık ve bilirkişinin naiple veya istinabe yoluyla dinlenmesi amacıyla ses ve görüntü kayıtlarının elde edilmesine izin verilmektedir.

Ülkemizdeki Mevzuat

Bant kayıtlarının incelenmesi, değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçlar henüz güvenilir delil mertebesine ulaşmış değildir. Bununla birlikte ülkemiz kanunlarında bant kayıtları ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Hukukumuzda bant kayıtlarının ispat gücünü ortaya koymak, mevcut kanunlara kıyas yapmak suretiyle olmaktadır (Durak, 1998:72).

Konu ile ilgili olarak değişik tarihleri kapsayan yargı kararları, aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

1- Yargıtay 15. HD.E.1975/2484, K.1975/33069 sayılı kararında “... savu-
nuldugu gibi, bir açıklamanın ortaya çıkması halinde teyp bantındaki sözler harici ikrar sayılır. Davalı tanıkları dinlenerek deliller topluca değerlendirilmelidir.” demektedir. Böyle bir değerlendirme olmadan sırf bir bantla bir tek delil ile yetinme, olayın tümünü ispata yeterli sayılmamaktadır (Şafak, 1991).

2- Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 1983 tarihli E 1835/K.2346 sayılı kararında; “Teyp bantları tek başına delil olma vasfına haiz değildir. Sanıklar aleyhinde banttan başka hiçbir delil bulunmadığı gözetilmeden mahkumiyet hükmü kurulması isabetsizdir” demiştir. Dolayısıyla sadece teyp bandı, olayı ispatta yeterli ve sağlam bir delil olarak kabul edilmemiştir (Şafak, 1991:56).

3- Yargıtay Ceza Genel Kurulu 04.06.73 tarih 972-7 Esas, 7-288 ve 468 nolu kararında görülen bir dava ile ilgili olarak şu görüşlere yer vermiştir. Usulüne göre alınan, hakim kararına dayanmak suretiyle ilgili memurlarca dinlenilerek bantta geçirilen ve metinleri dosyada bulunan telefon konuşmaları da geminin İstanbul’a gelip demir atmasının transit yolculuğun amaç ve koşullarını aşan bir nitelik gösterdiğinin delili olarak gösterilmiştir (Durak, 1998:115).

4- Ses taşıyan bantlar delil olarak kabul edilmektedir ancak bunlar tek başına delil vasfı taşımazlar ve başka delillerle bütünleşmeleri gerekir (9.CD.5.10.83;İKİD 1984/4, 2513).

5- Askeri Yargıtay 2. Daire: “.....çeşitli tarihlerdeki bu toplantılarda konuşanlara ait teyp bantları Ankara Radyoevi Baş teknisyenine bilirkişi olarak tetkik ettirilip içeriği anlaşılınca konuşmaların kesin olmamakla birlikte ses tonu, konuşmadaki sürat ve şiveye bakılarak Ş.T. ye ait olduğu, teyp bandının montaj olması imkanı bulunmadığındaki beyanı ve daha sonra zaman ve mekan dahilinde diğer sanıklarla aynı maksatla yapılan toplantıların tespit edilmesi üzerine olayı ikrar etmesiyle bantlar hakkında tereddüde düşmeye ve delil olarak kabul edilmez iddiasına yer olmadığından bu yazılı ve kesin deliller üzerinde kovuşturmaya başlamıştır.

Sanıkların yukarıdaki fiilleri işledikleri kendi ikrarları ve teyp bandı gibi bir kesin delille ispatlandığı gibi... (E.966-742 K. 967-46 T. 18.01.66) (Durak, 1998:118).

6- Sıkıyönetim komutanlığı 1 no’lu Askeri Mahkemesi: “teyp bantlarının delil olmayacağına dair kanunumuzda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu itibarla sanıklarla alakalı diğer delillerde göz önünde tutularak bilirkişilerin mütalaaları yönünde teyp bantları tahlil ve değerlendirmede nazarı itibara alınmıştır” (11 Aralık 1972 tarih E. 1972-34, K.1972-44 sayılı kararı).

7- Bu konu ile ilgili bir sorun da Anayasa Mahkemesinin bir kararına konu olmuştur. (AYM’nin 19.08.1971 Tarih ve E.1971/41, k.1971/67 sayılı kararı)

Bu karar, bir TBMM üyesinin yasama dokunulmazlığının kaldırılması kararına karşı bu üyenin Anayasa Mahkemesine yaptığı itiraz üzerine alınmıştır. Dokunulmazlığın kaldırılması kararına temel oluşturan ispat araçları arasında bant kayıtları da yer aldığından, Anayasa Mahkemesi bu tür kayıtların ispat aracı olarak değerlendirilmesi üzerinde durmuştur. Sözü geçen kararın konuya ilişkin bölümleri şöyle belirtilebilir:

“Ses alma alanındaki ilerleme ve gelişmeler bugün o evrededir ki bir sesin belirli bir kişiye ilişkin bulunduğu hala parmak izlerinde olduğu gibi kuşkusuz ve kesinlikle saptanamamasına karşın birtakım montaj yollarıyla ve gerekirse ses taklit etmede usta kişilerin yardımlarından da yararlanılarak bantlar istenildiği gibi doldurulabilmektedir. Bir toplantıda hazır bulunanlar, zamanında ve usulünce tutanaklarla saptanarak o toplantıya ilişkin bulunduğu ileri sürülen ses bantlarına böylece destek ve güç kazandırmadıkça bant çevirilerine hukuk yönünden tam bir güvenle bağlanıp dayanılmayacağı ortadadır.”

“Başkaca inandırıcı ve pekiştirici kanıtlar bulunmadıkça yalnızca ses bantlarının ve gizli ajan raporlarının, bir yurttaşta yapılan “T.C. Anayasasını tağyir ve tebdile ve bu yasa ile kurulmuş TBMM’yi ıskata veya görevini yapmaktan men’ e cebren teşebbüs gayesiyle gizlice ittifak kurmak” gibi çok ağır bir isnada yasama dokunulmazlığının kaldırılması yönünden ciddilik kazandırılabilmesi bir hukuk devletinde düşünülemez.”

“Ses bantlarının çevirilerinde birçok konuşmaların tam anlam çıkarılmasına olanak bırakmayan dağınık, kırık dökük, bulanık sözlerden oluştuğu görülmektedir.

Bu düşüncelerle Anayasa Mahkemesi olayda bant kayıtlarının ispat gücünü reddetmiş, yasama dokunulmazlığının kaldırılması kararını iptal etmiştir (Yurtcan, 2002:320).

8- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 3.7.1992 günlü, SP.31.Hz.1992/59 sayılı İddianamesi'nde Halkın Emek Partisi'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ına ve 2. 3. 14. ve 68. maddeleriyle 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 78. 80. ve 81. maddelerine aykırı olarak, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçladığı ve Yasa'ya aykırı siyasi faaliyetlerin mihrakı olduğu savıyla Siyasi Partiler Yasası'nın 101/b ve 103. maddeleri gereğince kapatılmasına karar verilmesi istenmektedir.

İddianamede ayrıca: Siyasî Partiler Yasasınının 106 ncı maddesi gereğince mahalli idari merciler ve Cumhuriyet Savcılıkları tarafından Cumhuriyet Başsavcılığımıza intikal ettirilen bir kısım bilgi ve belgelerin incelenmesinde, beyanlarıyla parti tüzel kişiliğini sorumlu kılabilen Genel Başkanlar, Genel Başkanvekili ve Genel Sekreterler gibi görevlilerin muhtelif yer ve tarihlerdeki konuşmalarında, gazete, yayım ve bildirilerde (II) no.lu bölümde belirtilen yasaklamalara aykırılık teşkil eden aşağıdaki beyanlarda buldukları tespit ve müşahede edilmiştir. (Mahallinde yapıldığı sırada güvenlik güçlerince ses alma cihazıyla kaydedilen konuşmaların daktilo edilmesi sırasında yapılan yanlışlıklar ve konuşmalardaki cümle düşüklükleri aynen muhafaza edilmiş, cümledeki anlama göre olması gereken kelimeye ayrıca işaret edilmiş, vurgulanan ibareler koyu renkli yazılıp altı çizilmiştir) denmektedir.

Sonuç olarak; Halkın Emek Partisi hakkında 14.7.1993 tarihinde, 1992/1 Esas, 1993/1 Karar Sayısı ile kapatma kararı verilmiştir.

Sonuç

Konu ile ilgili ortaya çıkan sonuçları, elde edilen tüm verileri çeşitli şekillerde değerlendirmek mümkündür.

Öncelikle, teyp bantlarının delil olmayacağına dair kanunumuzda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu itibarla görülen davalarda konu ile ilgili diğer deliller de göz önünde tutularak bilirkişilerin mütalaaları yönünde teyp bantları da tahlil ve değerlendirmede nazarı itibara alınmalıdır.

Yukarıda bahsedilen kararlar incelendiğinde; ses ve görüntü kayıtlarının geçerli kanıt olarak kabul edilmemesi gerekçesi olarak “hukuka aykırı şekilde elde edilmesi” belirtilmiştir. Dolayısıyla buradan da, elde edilen kayıtların usulüne

uygun bir şekilde gerçekleştirildiği hallerde ses ve görüntü kayıtlarının hukuka uygun olduğunun kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Haberleşme ve yazışma teknolojilerindeki sürekli gelişme ve yenilikler günlük hayatımızın ayrılmaz ve kaçınılmaz bir parçası olmuştur. İşte bu cümleden olarak haberleşmede kullanılan telefonlar, faks ve teleks cihazları, elektronik mektuplar (e-mail) ve sair bilgisayar haberleşmelerinin kontrolleri ve gizlice dinlenilmeleri mevzuunda ortaya konacak hükümler yeniden gözden geçirilmelidir.

Konu ile ilgili bazı yazarların ifade ettiği gibi; bant kayıtları konusunda dikkat edilmesi gereken iki husus vardır; sağlamlık ve hukuka uygunluk. Bant üzerinde tahrifat yoksa ve hukukun kabul ettiği bir şekilde kayıt edilmişse, bant kayıtları delil olarak kabul edilmelidir.

Bant kayıtları, ilgili yasalarımızda başlı başına bir delil olarak yer almalıdır. Bant kayıtlarının elde edilişi hukuka uygunsa yargılamada delil olarak kullanılması artık tartışma konusu yapılmamalıdır.

Kaynakça

- Alacakaplan U., (2000), “Delil Yasakları”, *Yargı Reformu 2000 Sempozyumu*, İzmir:İzmir Barosu Yayınları.
- Durak, S., (1998), *Bant Kayıtlarının İspat Gücü*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Geleri, A. ve İleri, H., (2003), *Organize Suçlarla Mücadelede Gizli ve Örtülü Yaklaşımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kunter, N., (1996), *Ceza Muhakemeleri Hukuku*, Ankara.
- Öztürk, B., (1995), *Yeni Yargıtay Kararları Işığında Delil Yasakları, Hukuka Aykırı Olarak Elde Edilen Deliller, Yasak Kanıtlar*, Ankara: AÜ. SBF. İnsan Hakları Merkezi Yay.
- Öztürk, B., Erdem, M.R. ve Özbek, V., (2000), *Ceza Muhakemesinde İspat*, 5. baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şafak, A., (1991), *Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku ve Polis*, Ankara:Adalet Matbaacılık.
- , (1998), “Polis Teknolojisi ve İsbat Hukukunda Yeri”, *Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi Sempozyumu*, Ankara.
- , (2000), *Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı Polisin El Kitabı*, (Genişletilmiş-İlaveli 6. Baskı) Ankara:Liberte Yayınları.
- Şahin, C., (2001), *Ceza Muhakemesinde İspat*, Ankara:Yetkin Yayınları.
- Yenisey. F. ve Kunter. N., (2000), *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, İstanbul:Beta Yayınevi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK) Kararı, Esas: 2003/1-374, Karar: 2003/370, 3/2/2003, Sayı: 2002/1115-2003/39.

Yurtcan, E., (2002), *Ceza Yargılaması Hukuku*, (8.Baskı), Ankara:Kare Yayınları.

<http://www.idealhukuk.com/mevzuat/kanun/s25.htm>, Erişim tarihi: 01.02.2005

